

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 18. септембар 2014. године

Предмет бр. 133/09

Слободан ПЕТКОВИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 18. септембра 2014. године, уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председавајућег
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ

Андреја Антонова, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменућу жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, обављеног такође и електронским путем, у складу са правилом 13 § 2 свог Пословника, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 24. децембра 2008. године и уписана је 30. априла 2009. године.

2. Дана 9. децембра 2009. године, Комисија је затражила од жалиоца да достави додатне информације. Жалиочев одговор је примљен 4. марта 2010. године.
3. Дана 19. априла 2011. године, жалба је прослеђена Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹, како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост жалбе. Дана 17. јуна 2011. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
4. Дана 16. децембра 2011. године, Комисија је прогласила жалбу делимично прихватљивом.
5. Дана 19. децембра 2011. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, као и копије истражних списа који се односе на предмет.
6. Дана 5. марта 2012. године, СПГС је доставио УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, заједно са релевантном документацијом.
7. Дана 14. августа 2014. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се објављивање списа у вези са предметом може сматрати коначним. УНМИК је доставио свој одговор 15. августа 2014. године.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

8. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова убрзо након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
9. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора

¹Списак скраћеница и акронима садржаних у тексту дат је Прилогу.

²Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како виђено, тако речено“, 1. том (октобар 1998 – јун 1999.) и 2. том (14. јун – 31. октобар 1999.); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001.); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестаници не-Албанаца на Косову“ (2001.); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010.); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhcr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у ком су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.

10. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу безбедно да се врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.
11. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага вратила се на Косово.
12. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
13. Иако постоји спор око бројки, процењује се да је више од 15.000 лица усмрћено или нестало током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се од октобра

2012. године 1766 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).

14. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.
15. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
16. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 24 међународних и 341 домаћег судије и тужиоца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999), констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у том тренутку „добро функционише“ и да је „одржив“.
17. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), били су одговорни за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврди где се налазе нестала лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их њиховим породицама. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.

18. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
19. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали споразум о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на активности које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ов ОП и полиција УНМИК-а требало је да буду предати ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за нестанак и убиство г. Небојше Петковића и нестанак гђице Добриле Петковић

Нестанак и убиство г. Небојше Петковића

20. Жалилац је отац г. Небојше Петковића. Он наводи да су чланови ОВК отели његовог сина, специјалисту оралне хирургије, са његовог радног места у Служби хитне медицинске помоћи при Здравственом центру у Приштини 30. јула 1999. године. Он напомиње да је г. Г. С. из Грачанице последњи видео г. Небојшу Петковића пре његовог нестанка. Жалилац је примио посмртне остатке свог сина 27. фебруара 2007. године код Мердара. Жалилац наводи да је, према извештају патолога, г. Небојша Петковић избоден на смрт.
21. Жалилац напомиње да је у августу 1999. пријавио отмицу свог сина КФОР-у, УНМИК-у, МКЦК-у и Канцеларији Високог комесара УН-а за људска права. Он такође наводи да су кривичне пријаве у вези са нестанком његовог сина поднете Министарству унутрашњих послова Републике Србије и Међународном тужиоцу при Окружном тужилаштву (ОЈТ) у Приштини.
22. Име г. Небојше Петковића налази се у бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЛСМ³ као и на два листа несталих особа које је МКЦК проследио полицији УНМИК-а 12. октобра 2001. године и 11. фебруара 2002. године, у погледу којих су прикупљени анте-мортем подаци. У релевантним пољима ставке у бази података на мрежи коју води МКНЛ у вези са г. Небојшом Петковићем стоји следеће:

³База података КНЛСМ-а није отворена за јавност. Комисија јој је приступила у вези с овим предметом 10. септембра 2014. године.

„Прикупљено довољно референтних узорака“ и „МКНЛ је доставио информације о овом несталим лицу надлежној институцији 8. маја 2011“.⁴

Нестанак гђице Добриле Петковић

23. Жалилац је такође брат гђице Добриле Петковић. Он наводи да је његова сестра, радница текстилног предузећа „Косовка“ из Приштине, отета 10. августа 1999. године. Он не може да пружи никакве додатне информације о околностима везаним за њен нестанак, али наводи да је гђицу Добрилу Петковић њена именована суседкњиња, гђа Н, чула како је дозивала у помоћ током ноћи када је нестала. Гђица Петковић до данас није пронађена.
24. Жалилац не прецизира да ли је и када киднаповање његове сестре пријављено надлежним органима. МКЦК-ов захтев за проналажење гђице Добриле Петковић, у коме је 9. август 1999. године назначен као датум њеног нестанка, још увек је отворен⁵. Њено име се такође налази у бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЛСМ⁶ као и на два листа несталих особа које је МКЦК проследио полицији УНМИК-а 12. октобра 2001. године и 11. фебруара 2002. године, у погледу којих су прикупљени анте-мортем подаци. У релевантним пољима ставке у бази података на мрежи коју води МКНЛ у вези са гђицом Добрилом Петковићем стоји следеће: „Није прикупљено довољно референтних узорака“ и „Није пронађен подударни ДНК“.

В. Истрага

Достављање релевантних списа

25. Дана 5. марта 2012. године, УНМИК је Комисији доставио документе који су се претходно налазили код УНМИК-овог КНЛСМ-а, полиције УНМИК-а (ЈНЛ-а и ЈИРЗ-а) и ЕУЛЕКС-овог Специјалног тужилаштва Косова (СТРК). Дана 15. августа 2014. године, УНМИК је потврдио Комисији да су достављени сви списи које УНМИК поседује.
26. Што се тиче објављивања података садржаних у списима, Комисија подсећа да је УНМИК Комисији ставио на располагање истражне списе ради разматрања уз обавезу чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен сажет преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.

Истражни спис у вези са нестанком и убиством г. Небојше Петковића

⁴ База података МКНЛ-а је доступна на адреси: <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en/pages/search-persons.aspx> (прегледано 17. септембра 2014).

⁵ База података МКЦК-а је доступна на адреси: <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en/pages/search-persons.aspx> (прегледано 17. септембра 2014).

⁶ Видети фусноту бр. 3 изнад.

27. Истражни спис садржи ОЕБС-ов Образац извештаја о инциденту, датиран на 20. септембар 1999, у коме се наводе детаљи о нестанку г. Небојше Петковића, онако како их је пријавио његов отац, жалилац. И извештају се наводи да је г. Небојша Петковић последњи пут виђен 30. јула 1999. године поподне, када је посетио пријатеља који је живео у истој стамбеној згради у Приштини. Г. Небојша Петковић је рекао овом пријатељу, г. Г. С, да ће отићи пешице до стана свог оца и да ће тамо преспавати. Није се плашио да иде пешице сам јер је мислио да га нико неће повредити, будући да је лекар. Чланови његове породице су увидели да је нестао тек након два дана и одмах су обавестили међународну полицију УНМИК-а, али од тада нису добили никакве повратне информације. У пољу извештаја „Коментари“ стоји: „Чланови породице су забринути и бесни јер их [међународна полиција УН-а] није контактирала два и по месеца, а очајнички су им потребне новости“. У извештају су назначени општина становања и број телефона жалиоца на Косову.
28. Спис такође садржи образац за идентификацију жртве, без назначеног датума, у вези са г. Небојшом Петковићем, припојен предмету бр. 1999-000108. У обрасцу је наведено да је он нестао у поподневним сатима 30. јула 1999. године, након што је напустио свој стан како би посетио свог оца, а наведени су и име и локација потенцијалног сведока, г. Г. С. (иста особа као у § 27 изнад). Образац такође садржи адресу и број телефона жалиоца, као блиског сродника, у ужој Србији. Уз образац је приложена фотографија г. Небојше Петковића.
29. Спис такође садржи документ МКЦК-а, без назначеног датума, са именима неколико лица која су нестала на Косову. У погледу г. Небојше Петковића, у документу је наведено да га је троје наводних чланова ОВК ухапсило испред његове стамбене зграде у насељу Улпијана у Приштини, 30. јула 1999. године.
30. Спис садржи допис датиран на 22. фебруар 2000. године који је начелник УНМИК-овог ЈНЛ-а упутио МКЦК-у у вези са предметом г. Небојше Петковића. У овом документу је наведено да ЈНЛ није могао да пронађе никакву евиденцију о г. Небојши Петковићу, чији је нестанак забележен под бројем ЈНЛ-овог предметног списка 1999/000108. Спис садржи још један допис датиран на 22. фебруар 2000. године, који је ЈНЛ упутио начелнику УНМИК-овог ЦЈКИ-ја, начелнику граничне полиције, свим регионалним командантима УНМИК-ове полиције на Косову и КФОР-у, у коме се од њих тражи да провере своју евиденцију и изворе у циљу пружања информација о случају г. Небојше Петковића, који је пријавио Центар за мир и толеранцију. Спис такође укључује дописе које су као одговор послали РИЈ у Приштини, РИЈ у Призрену и РИЈ и Гњилану, датирани на 25. фебруар, 29. фебруар и 17. април 2000. године, у којима се наводи да у њиховој евиденцији нису пронађене информације о г. Небојши Петковићу. У спису се такође налази недатиран Извештај о случају ЦЈКИ-ја, јединице за област Приштине, у вези са предметом г. Небојше Петковића, под бројем ЦЈКИ-јевог предметног списка 2000-00093. У пољима извештаја „Статус“ и „Истражитељ“ стоји „Затворен“, односно „Недостају списи“. У Извештају је такође наведено: „Није познато ко је прави жалилац“.

31. Из истражног списка се види да је британски форензички тим МКТЈ-а, 10. јуна 2000. године, на гробљу Драгодан у Приштини, пронашао посмртне остатке непознате особе, који су касније идентификовани као посмртни остаци г. Небојше Петковића. Према МКТЈ-овом извештају са аутопсије од 25. јуна 2000. године, аутопсијом је утврђено да су узрок смрти „убодне ране у пределу срца“.
32. У Извештају о наставку случаја наведени су и резимирани истражни кораци које је ЈНЛ предузео у случају г. Небојше Петковића бр. 1999/000108. Према наводима из овог извештаја, 3. јануара 2001. године, ЈНЛ је прикупио информације „са интернета“ да су војници КФОР-а пронашли тело г. Небојше Петковића у Приштини 17. октобра 1999. године. Остале истражне радње наведене у извештају су унос информација у погледу г. Небојше Петковића у спис, укључујући анте-мортем податке сакупљене из више извора, као што су ОЕБС и МКЦК, у периоду од 3. јануара 2001. до 17. јуна 2002. године.
33. Спис такође садржи Извештај о анте-мортем истрази ЈНЛ-а полиције УНМИК-а у вези са истрагом бр. 0346/ИНВ/04 по предмету г. Небојше Петковића, наведен као ЈНЛ-ов предметни спис бр. 1999/000108. У овом Извештају, датираним на 12. април 2004. године, наведено је да се г. Небојша Петковић води као нестао од 30. јула 1999. године и да нема информација о томе шта му се догодило. Његов отац, жалилац, који наводно живи у једном селу у општини Косово Поље, прво је пријавио нестанак полицији УНМИК-а. У Извештају се даље напомиње да је двоје УНМИК-ових истражитеља, 12. априла 2004. године, отишло да потражи жалиоца на овој адреси на Косову, али их је сусед обавестио да се он преселио у ужу Србију. Истражитељи су успели да разговарају са рођаком г. Небојше Петковића, који им је рекао само то да он до тада још увек није био пронађен. У Извештају се наводи да су истражитељи истог дана послали електронску поруку МКНЛ-у да би се распитали да ли су чланови породице г. Небојше Петковића дали узорке крви ради могуће идентификације путем ДНК анализе. Спис не садржи ову електронску поруку, као ни евентуални одговор МКНЛ-а. У пољу Извештаја „Закључак“ наведено је: „Нема нових информација везаних за НЛ. Он се још увек води као нестао те овај случај треба да буде на чекању“.
34. Спис такође садржи превод кривичне пријаве без назначеног датума коју је жалилац поднео међународном тужиоцу ОЈТ-а у Приштини на енглески, а који је датираним на 14. фебруар 2005. године. У пријави је наведено да су „етнички Албанци“ отели г. Небојшу Петковића на његовом радном месту у Ургентном центру при Здравственом центру у Приштини. Особа из Грачанице, чије име је наведено, г. Г. С, последњи га је видео.
35. Из докумената МКНЛ-а и КНЛСМ-а који се налазе у спису види се да су посмртни остаци које је МКТЈ пронашао у јуну 2000. године (видети § 31 изнад) идентификовани путем ДНК анализе као посмртни остаци г. Небојше Петковића 20. новембра 2006. године. На основу резултата ДНК анализе, као и поређења анте-мортем и пост-мортем података, КНЛСМ је 11. децембра 2006. године издао смртовницу, потврду о идентификацији и потврду идентитета у погледу г. Небојше Петковића. Дана 23. фебруара 2007. године, његови посмртни остаци су предати жалиоцу.

36. Спис садржи два извештаја УНМИК-овог ЈИРЗ-а у погледу случаја г. Небојше Петковића, оба датирана на октобар 2007. године. Први је ЈИРЗ-ов Извештај о анализи случаја, датиран на 19. октобар 2007. године, под бр. случаја 2005-00108. У пољу извештаја „Тренутни статус“, стоји „Неактиван“. Под насловом извештаја „Резиме злочина“, стоји да је „неколико наоружаних етничких Албанаца киднаповало жртву“, г. Небојшу Петковића, „на његовом радном месту у Ургентном центру при Здравственом центру у Приштини“ и наведено је име и презиме г. Г. С, који је наводно последњи видео г. Небојшу Петковића пре његовог нестанка. Услед недостатка било каквих сведока и доказа, препорука истражитеља била је да се случај затвори. У руком исписаној напомени у извештају стоји да је случај накнадно размотрен у децембру 2007. године. У тој руком исписаној напомени даље стоји: „Овај досије треба предати одсеку за анте-мортем истрагу. Тренутно не постоје докази о ратном злочину“. Други извештај је Извештај о случају УНМИК-овог ЈРЗ-а, датиран на 23. октобар 2007. године, под бројем случаја 2000-00093, у коме је наведено да се г. Небојша Петковић у то време и даље водио као нестало. У пољима Извештаја „Датум уписа“ и „Статус“ стоји „3. мај 2000. године“, односно „Затворен“.
37. Последњи документ у спису везан за УНМИК-ову истрагу је одштампан извод из ЈНЛ-ове базе података из октобра 2007. године (тачан датум је нечитљив) везан за истрагу бр. 0346/ИНВ/04 (видети § 33 изнад), са унакрсном референцом на ЈНЛ-ов предмет бр. 1999-000108, у коме се наводи да је КНЛСМ идентификовао тело г. Небојше Петковића и предао га породици у фебруару 2007. године. Случај несталога лица у погледу г. Небојше Петковића стога је затворен. У документу је такође наведено да нема доступних информација о судбини жртве и да му се губи сваки траг након што је изашао из куће на дан свог нестанка. У документу се даље наводи да ће „из тог разлога случај остати на чекању док не постану доступне додатне информације“.
38. У спису се такође налази одлука ЕУЛЕКС-овог СТРК-а од 26. априла 2009. у вези са случајем г. Небојше Петковића, у овом случају припојена са предметом полиције УНМИК-а бр. 2000-00093. У пољу документа „Одлука“ стоји „Привремено затварање копије (чека се оригинални спис)“. Следећа поља на крају документа су означена: „Непознато осумњичено лице“, „Није ратни злочин“, „Недостаје спис“.
39. У спису се налази још један документ ЕУЛЕКС-овог СТРК-а везан за случај г. Небојше Петковића, који је означен као предмет полиције УНМИК-а бр. 2005-00108. У том документу се налазе исти подаци о нестанку г. Небојше Петковића који су описани у §§ 36–37 горе у тексту. У пољу документа „Докази“ стоји: „Можда су при КФОР-у доступне додатне информације јер је инцидент пријављен њима. Можда постоје неки очевици, пошто је жртва одведена са свог радног места. Највероватније у то време није радио сам. Требало би да постоје форензички докази јер су посмртни остаци жртве враћени породици“. У документу је даље наведено: „У погледу овог случаја нису предузете никакве истражне радње“. У пољу документа „Препорука“ стоји: „Треба обавити разговор са лицем [Г. С.] и треба уложити напоре да се идентификују сарадници у истој смени у Здравственом центру у Приштини како би се пронашле додатне информације о могућим починиоцима. Треба преузети све расположиве

информације од КФОР-а... Сумња да је Небојша Петковић жртва убиства више је него оправдана. Препоручује се да се случај не третира као ратни злочин... Случај се може предати другој јединици за истраживање убиства“.

Истражни спис у вези са нестанком гђице Добриле Петковић

40. Најстарији документ у спису везаном за гђицу Добрилу Петковић је ОЕБС-ов образац о инциденту од 20. септембра 1999. године. У овом документу се наводи да је гђица Добрила Петковић живела сама у стану у насељу „Сунчани брег“ у Приштини. Иако су сви други косовски Срби који су живели у истој стамбеној згради отишли, страхујући за своју безбедност, њу су албански суседи уверавали да ће бити заштићена па је стога одлучила да остане. Дана 9. августа 1999. године, жалилац је обавестио полицију УНМИК-а да се можда нешто десило његовој сестри, јер се није чуо са њом. Следећег дана, 10. августа 1999. године, полиција је провалила у стан гђице Добриле Петковић и затекла га опљачканог. Гђица Добрила Петковић није била у њему. У документу се даље наводи да је сусетка гђице Добриле Петковић албанске националности испричала полицији да ју је чула како вришти, вероватно док је отмица била у току. У документу се такође напомиње да у периоду од два и по месеца није било контакта између чланова породице гђице Добриле Петковић и полиције УНМИК-а, да им полиција УНМИК-а није доставила новости везане за истрагу и да су чланови породице гђице Добриле Петковић били „забринути, љути, разочарани“.
41. Спис такође садржи образац за идентификацију жртве, без назначеног датума, у вези са гђицом Добрилом Петковић, припојен предмету бр. 1999-000034. У обрасцу се наводе детаљи везани за нестанак гђице Добриле Петковић, који су горе описани, а жалилац, г. Слободан Петковић, назначен је као њен блиски сродник и наведени су његова адреса и број телефона у ужој Србији. Слика гђице Добриле Петковић се такође налази у спису.
42. Спис садржи допис, датиран на 22. фебруар 2000. године, који је начелник УНМИК-овог ЈНЛ-а послао МКЦК-у у вези са случајем гђице Добриле Петковић, ЈНЛ-ов предметни спис бр. 1999/000034. У овом документу се наводи да није пронађен ниједан запис о гђици Добрили Петковић, до чијег нестанка је дошло 22. августа 1999. године. Спис такође садржи допис датиран на 22. фебруар 2000. године, који је ЈНЛ послао начелнику УНМИК-овог ЦЈКИ-ја, начелнику граничне полиције, свим регионалним командантима полиције УНМИК-а на Косову и КФОР-у, у коме се од њих тражи да провере своје записе и изворе ради пружања информација о случају гђице Добриле Петковић (ЈНЛ-ов предметни спис бр. 1999-000034), која је уписана као нестало лице „на основу информација добијених од Центра за мир и толеранцију“. У допису се наводи да је гђица Добрила Петковић нестала 21. августа 2000. године, отприлике у 3 ујутру, из свог стана у Приштини. Спис такође садржи дописе које су као одговор послали РИЈ у Приштини, РИЈ у Призрену и РИЈ и Гњилану, датиране на 23. фебруар, 29. фебруар и 17. април 2000. године, у којима се наводи да нису пронађене никакве информације о овом случају. У спису се такође налази недатиран Извештај о случају ЦЈКИ-ја, јединице за област Приштине, у вези са случајем гђице Добриле Петковић, под бројем ЦЈКИ-јевог предметног списка 2000-00090. У пољима

извештаја „Статус“ и „Истражитељ“ стоји „Затворен“, односно „Недостају списи“. У извештају је такође наведено: „Није познато ко је прави жалилац“.

43. Анте-мортем извештај ЈНЛ-а полиције УНМИК-а у вези са случајем гђице Добриле Петковић, истрага бр. 0363/ИНВ/04 са унакрсном референцом на ЈНЛ-ов предметни спис бр. 1999/000034, носи датум 12. април 2004. и у њему је наведено да је гђица Добрила Петковић отета 21. августа 1999. године. Њен нестанак је пријавио њен брат, жалилац, који је живео у једном селу у општини Косово Поље. У извештају је даље наведено да је двоје УНМИК-ових истражитеља 12. априла 2004 отишло да потражи жалиоца у горепоменутом селу, али су били обавештени да се преселио у ужу Србију (видети § 33 изнад). Истражитељи су се састали са именованим рођаком гђице Добриле Петковић (истим оним који је поменут у § 33 изнад), који је потврдио да она још увек није пронађена. Према наводима извештаја, истражитељи су истог дана послали електронску поруку МКНЛ-у у којој су питали да ли су чланови породице гђице Добриле Петковић доставили узорке крви. Спис не садржи ову електронску поруку, као ни евентуални одговор МКНЛ-а. У пољу извештаја „Закључак“ наведено је: „Нема нових информација везаних за НЛ. Она се још увек води као нестала те овај случај треба да буде на чекању“.

III. ЖАЛБА

44. У делу у коме је жалба проглашена прихватљивом, жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи нестанак и убиство његовог сина и нестанак његове сестре. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац позива на кршење процедуралног аспекта члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).
45. Жалилац се такође жали на страх, бол и патњу које је претрпео због ситуације везане за нестанак његове сестре. Он се у том погледу ослања на члан 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

46. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог разматрања.
47. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног проширења) и члана 3 ЕКЉП, Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе упућене њој значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална

управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу материјалних обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при процени процедуралних позитивних обавеза међународне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.

48. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања и Конвенцији о правима детета.
49. Комисија такође напомиње да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност за било какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалилац жали на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
50. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 47). У конкретним случајевима убистава и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЈП.
51. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има

правну надлежност једино над жалбама које се односе на наводна кршења људских права „до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети предмет Европског суда за људска права (ЕСЈП), Велико веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147-149; ЕСЈП, *Кипар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЈП 2001-IV).

2. Поднесци страна

52. Жалилац се жали, у суштини, на повреду права у вези са изостанком адекватне кривичне истраге нестанка и убиства г. Небојше Петковића и нестанка гђице Добриле Петковић.
53. На самом почетку, СПГС наводи да је УНМИК успео да добије копије „неких докумената који су се налазили“ код бившег УНМИК-овог КНЛСМ-а и полиције УНМИК-а или ЕУЛЕКС-ове полиције и да је ЕУЛЕКС-ова полиција доставила „копију одлуке“ СТРК-а, „извештај о анализи случаја“ и „извештаје о случају који садрже резиме радњи које је предузео УНМИК“.
54. У својим примедбама на меритум жалбе, СПГС не оспорава чињеницу да је УНМИК имао одговорност да спроведе ефикасну истрагу нестанка г. Небојше Петковића и гђице Добриле Петковић 1999. године, у складу с општом обавезом обезбеђивања ефикасне примене домаћих закона којима се штити право на живот, која му је прописана Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН-а (из 1999. године) (видети §10 горе у тексту) и накнадно дефинисана Уредбом УНМИК-а бр. 1999/1 *о овлашћењима Привремене управе на Косову* и касније Уредбом УНМИК-а бр. 1999/24 *о закону примењивом на Косову* и чланом 2 ЕКЈП.
55. У том погледу, СПГС наглашава да ова обавеза проистиче из процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЈП у погледу спровођења ефикасне истраге, у случају када до нестанка дође под околностима које се не приписују државним агентима. Он тврди да, генерално, при разматрању тога да ли је УНМИК испунио своје процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЈП, Комисија мора узети у разматрање посебне околности на Косову у то време.
56. СПГС сматра да је таква обавеза двострука, укључујући обавезу да се истрагом утврди судбина и/или локација умрле особе и обавезу спровођења истраге којом ће моћи да се утврди да ли је смрт проузрокована незаконито, а која ће, такође, довести до идентификације и кажњавања лица одговорних за нестанак и/или смрт несталога лица.
57. СПГС прихвата да је до нестанка г. Небојше Петковића и гђице Добриле Петковић дошло под околностима опасним по живот. СПГС додаје да је, у време нестанка г.

Небојше Петковића и гђице Добриле Петковић, „безбедносна ситуација на Косову након сукоба и даље била напета. КФОР је још увек радио на развоју снаге довољне за одржавање јавне безбедности и реда и мира и догодио се одређени број озбиљних кривичних инцидената чије су мете били косовски Срби, укључујући отмице и убиства“.

58. СПГС тврди да у својој судској пракси по питању члана 2, Европски суд за људска права наводи да треба узети у обзир потешкоће настале након сукоба и проблеме који су ограничавали истражне органе у истрази оваквих случајева. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 15. фебруара 2011. године коју је донео Европски суд за људска права по предмету *Палић против Босне и Херцеговине*, у којој је, у ставу 70, наведено следеће:

„Суд узима у обзир комплексну ситуацију у Босни и Херцеговини, нарочито у првих десет година након рата. У таквој послератној ситуацији, оно што представља немогућ и/или несразмеран терет мора да се мери врло конкретним чињеницама и контекстом. С тим у вези, Суд напомиње да је више од 100.000 људи убијено, скоро 30.000 људи је нестало, а више од два милиона људи је расељено током рата у Босни и Херцеговини. Избор је неизбежно морао да се направи у смислу послератних приоритета и ресурса [...]“.

59. Са становишта СПГС-а, у периоду након сукоба на Косову, УНМИК се суочио са ситуацијом сличном оној у Босни „током 1995. године“. Многи људи за које се није знало где се налазе отети су, убијени и сахрањени у необележеним гробовима на територији Косова или ван ње, што је умногоме отежало проналажење и повратак њихових посмртних остатака.
60. СПГС објашњава да је јуна 2002. године УНМИК формирао КНЛСМ, који је у оквиру свог мандата требало да утврди судбину несталих лица; међутим, он се суочио са многим изазовима на почетку свог рада због претходно урађеног, углавном од стране актера независних од УНМИК-а. Конкретно, СПГС наводи да је сакупљање доказа о ратним злочинима почело са доласком НАТО-а 1999. године, са независним тимовима из неколико земаља који су функционисали под слабом координацијом МКТЈ-а. Недостатак стандардних радних процедура или централизације довео је до проблема са доказима прикупљеним у овој фази. Године 2000, МКТЈ је спровео велику, централизовану, форензичку операцију у ораховачкој мртвачници, где је применио стандардне радне процедуре за све форензичке тимове осим британског, који је функционисао независно у Приштини. СПГС наводи да су, у покушају да покажу да су злочини били систематски и широко распрострањени, тимови МКТЈ обављали обдукције на што је више тела могуће, вршећи идентификацију у малој мери или је уопште нису вршили; штавише, неидентификована тела која су ексхумирана 1999. године поново су сахрањена на локацијама које још увек нису познате КНЛСМ-у. Након што је МКТЈ окончао своје ангажовање 2000. године, ЈНЛ при полицији УНМИК-а наставио је истраге несталих лица у мањем обиму, „ex-officio, без икакве шире стратегије у погледу подизања оптужнице“. Услед тога, прикупљен је велики

број неструктурисаних информација. СПГС наводи да је, узевши у обзир горе описане потешкоће, процес „успостављања система који је у стању да се бави нестанцима и другим озбиљним повредама међународног хуманитарног права разумљиво био постепен у контексту Косова и то начело се огледа у предмету *Палић*, поменутом горе у тексту“. СПГС закључује да се овај поступак ослањао на одређени број актера, а не само на УНМИК, на пример МКНЛ, МКЦК и локалне организације за нестала лица.

61. СПГС даље тврди да је од фундаменталног значаја за спровођење ефикасних истрага професионална, добро обучена и добро опремљена полиција и да таква полиција није постојала на Косову након сукоба. У том полицијском вакууму након завршетка сукоба, УНМИК је морао да испочетка изгради нову Косовску полицијску службу, што представља један дуготрајан и изазован задатак који, према наводу СПГС-а, још увек траје. СПГС такође наводи да се полиција УНМИК-а суочила са бројним изазовима током вршења функција спровођења закона, које му је постепено преносио КФОР у периоду 1999-2000. године. У том погледу, он упућује на Годишњи извештај полиције УНМИК-а из 2000. године, у коме се даје следећи опис ситуације:

„полиција УНМИК-а је морала да ради у послератном окружењу у ком је затекла беживотна тела и опљачкане и спаљене куће. Етничко насиље је избијало у виду илегалних исељавања, принудних одузимања имовине, спаљивања кућа и физичког насиља над заједницама широм Косова. Бес и тензија су били јако изражени међу свим етничким групама, а појачавали су их извештаји о несталим и умрлим особама. За полицију УНМИК-а је постао императив да успостави ред и да брзо изгради оквир за упис и истрагу злочина.

Све ово је морало да се уради уз ограничене физичке и људске ресурсе. Пошто је ово била прва извршна мисија у историји УН-а, било је неопходно да се на терену разраде концепт, планирање и спровођење. Због двадесет различитих националности које су учествовале на почетку, полицијским руководиоцима је представљало изазован задатак да установе уобичајену праксу за постизање оптималних резултата у једном високо ризичном окружењу“.

62. СПГС наводи да су припадници међународне полиције УНМИК-а морали да се прилагоде спровођењу истрага на страниј територији и у страниј земљи, са ограниченом подршком Косовске полиције која је још увек била у развоју. Он даље наводи да су ови истражитељи често наилазили на ситуације где појединци који су поседовали релевантне информације о локацији и судбини несталих лица нису желели да открију такве информације. Према наводима СПГС-а „поменута ограничења су спречила [...] полицију УНМИК-а да спроведе све истраге на начин [...] који се јавља, или који се бар очекује, у државама са боље успостављеним институцијама и без прилива предмета ове природе повезаних са ситуацијом након сукоба“.
63. СПГС наводи да се, с обзиром на број решених предмета који се тичу несталих лица, мора признати да је рад КНЛСМ-а у многоме допринео утврђивању судбине и

локације многих несталих лица на Косову. Међутим, „једноставно није било могуће пронаћи све нестале у датом временском оквиру користећи ресурсе доступне у том тренутку“.

64. Што се тиче истраге која је била усмерена на случај г. Небојше Петковића, СПГС тврди да је полиција УНМИК-а заиста покренула и спровела истрагу у погледу локације г. Небојше Петковића и могућности идентификације починилаца, која је довела до проналажења посмртних остатака г. Небојше Петковића. СПГС тврди да „записи“ у ЈНЛ-овом Извештају о наставку случаја који се налази у спису (видети § 32 изнад) указују на „неке истражне радње које је предузела“ полиција УНМИК-а. Међутим, до тренутка када је спис предат ЕУЛЕКС-у, починиоци убиства г. Небојше Петковића нису били идентификовани.
65. СПГС наводи да је нестанак г. Небојше Петковића пријавио Центар за мир и толеранцију и да је УНМИК-ов ЈНЛ отворио досије несталог лица 1999. године и уписао га под бројем предметног списка 1999-000108. Случај су истраживали Централна јединица за кривичну истрагу под бројем предметног списка 2000-00093, као и ЈИРЗ полиције УНМИК-а.
66. СПГС наводи да су по предмету г. Небојше Петковића спровођене „продужене истраге“. Резултат тога био је да су 16. јуна 2000. године посмртни остаци који су касније идентификовани као посмртни остаци г. Небојше Петковића ексхумирани на гробљу Драгодан у Приштини. Дана 3. јануара 2001. године, истражитељи су напоменули да је, на основу информација пронађених на интернету, КФОР пронашао посмртне остатке г. Небојше Петковића 17. октобра 1999. године. СПГС наводи да су истражитељи 12. априла 2004. године отишли до жалиочеве куће, где су били обавештени да он живи у ужој Србији и да г. Небојша Петковић још увек није пронађен. Према наводима СПГС-а, у то време, полиција УНМИК-а је прикупила анте-мортем податке који су искоришћени у децембру 2006. године за потврду идентитета г. Небојше Петковића. Пошто су његови посмртни остаци враћени породици 23. фебруара 2007. године, досије несталог лица у вези са г. Небојшом Петковићем је затворен.
67. СПГС наводи да су истражитељи полиције УНМИК-а у октобру 2007. године препоручили да се случај затвори због недостатка доказа, а у децембру 2007. године, „УНМИК-ова Јединица за ратне злочине препоручила је да се спис преда КНЛСМ-у пошто у то време није било доказа да је реч о ратном злочину“.
68. СПГС даље наводи да је СТКК 26. априла 2009. године издао одлуку да се „обави разговор са лицем које је поднело пријаву и да се накнадне радње провере са МКЦК-ом, КНЛСМ-ом и КФОР-ом“. Дана 22. јула 2010. године, ЕУЛЕКС-ов ЈИРЗ је препоручио да се од КФОР-а преузму све доступне информације, да се обави разговор са особом која је последња видела жртву, као и са жртвиним сарадницима и да се предмет преда другој јединици за истраживање убистава.
69. У погледу случаја гђице Добриле Петковић, СПГС наводи да је очигледно да је, од

1999. године, УНМИК „спроводио продужене истраге“ како би се утврдила њена судбина и како би се починиоци идентификовали и извели пред лице правде. Међутим, истрага није дала резултате до тренутка када је њен спис предат ЕУЛЕКС-у.

70. СПГС наводи да је, на основу истражних докумената, УНМИК-ов ЈНЛ отворио досије несталог лица у погледу гђице Добриле Петковић 1999. године. Дана 22. фебруара 2000. године, ЈНЛ је контактирао „друге субјекте у оквиру система УН-а и КФОР-а и затражио проверу евиденције и праћење истражних трагова“, а од неких је добио негативне резултате (Регионалне истражне јединице у Пећи и Гњилану). Дана 14. априла 2004. године, истражитељи су препоручили да случај остане отворен и на чекању док се не добију нове информације. Према мишљењу СПГС-а, „највероватније је“ да је истрага заустављена у том тренутку „услед недостатка информација или трагова који би омогућили даљу смислену истрагу“.

3. Процена Комисије

71. Комисија сматра да се жалилац позива на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП) јер полиција УНМИК-а није спровела ефикасну истрагу у вези са нестанком и убиством г. Небојше Петковића и нестанком гђице Добриле Петковић.
72. Комисија сматра да се, у погледу случаја гђице Добриле Петковић, која се и даље води као нестала, жалилац позива, у суштини, на кршење права на забрану нечовечног или понижавајућег поступања до ког је дошло услед настављеног нестанка његове сестре, а које је загарантовано чланом 3 ЕКЉП.

а) Подношење релевантних списа

73. На захтев Комисије, СПГС је 5. марта 2012. године доставио копије докумената везаних за ову истрагу које је УНМИК могао да добије. СПГС је такође напоменуо да постоји могућност да има додатних информација које се не налазе у достављеним документима, (видети § 53 изнад), али није навео више детаља. Дана 5. августа 2014. године, УНМИК је потврдио Комисији да нису пронађени додатни списи па се тако достављање може сматрати коначним (видети § 7 изнад).
74. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да достави било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује достављање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да достави информације које има, без одговарајућег објашњења“ (видети предмет *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56).

75. Комисија такође напомиње да је правилно одржавање истражних списа који се тичу таквих кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истрага до њихове предаје, кључно за наставак таквих истрага и пропуст да се то учини могао би стога сâм по себи покренути питања сходно члану 2.
76. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЈП од 15. марта 2011, § 146).
- b) *Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2*
77. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права бар од случаја Интерамеричког суда за људска права (ИАСЈП) *Веласкез-Родригез* (видети случај *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда ИАСЈП од 29. јула 1988, серија Ц бр. 4). Комитет за људска права Уједињених нација (КЈП) такође наводи да позитивна обавеза проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност особе), тумачено заједно са чланом 2 (3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП (видети Комитет за људска права при Уједињеним нацијама (КЈП), Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЈП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13); видети такође, између осталог, КЈП, *Мухамед Ал-Авани против Либијске Арапске Џамахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (А/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних арбитражних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције за заштиту свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.
78. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЈП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЈП, *Макен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЈП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 86, Извештаји 1998-I; видети такође ЕСЈП, *Јасинскис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЈП, *Колети против*

Бугарске, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191).

79. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 51 изнад у тексту, при § 136).
80. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне пријаве или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310, видети такође ЕСЉП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).
81. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу и пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 51; при § 191; видети такође ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све могуће разумне кораке да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти или одговорна особа или особе ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен горе у тексту, при § 312 и *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, при § 212).
82. Конкретно, закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЉП, *Колеви против Бугарске*, наведен у § 78, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависе од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЉП, *Велсеа и Мазарев. Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).
83. У том контексту се подразумевају услов ажурности и разумне експедитивности. Чак и у ситуацијама када можда постоје препреке или потешкоће које спречавају напредак истраге, брза реакција надлежних органа је од кључног значаја за одржавање поверења

јавности у њих у погледу поштовања владавине права и спречавања тајних завера и толерисања незаконитих радњи (видети случај *Пол и Одри Едвардс против Уједињеног Краљевства*, предмет бр. 46477/99, пресуда ЕСЉП од 14. марта 2002, § 72, ЕКЉП 2002 II).

84. Посебно у погледу несталих особа које су касније пронађене мртве, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЉП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 81 изнад, при § 46; у истом смислу, случај ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 50, § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр.). 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталог лица и, генерално, остаје обавеза да се објасни нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЉП наведен изнад, у § 55; у истом смислу ЕСЉП [ВВ], предмет *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад, у § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЉП наведен изнад, § 64).
85. Што се тиче захтева за јавни надзор, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен у § 80 изнад, при §§ 311-314; *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 80, при §§ 211-214 и случајеве наведене у њему)“. ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 55721/07, пресуда од 7. јула 2011, § 167, ЕКЉП 2011).
86. Суд је такође истакао огроман значај који ефикасна истрага има у утврђивању истине о ономе што се догодило, чиме је задовољила право на истину, не само због породица жртава, већ и због жртава сличних злочина, као и опште јавности, која има право да сазна шта се догодило (ЕСЉП [ВВ], *Ал-Масри против Бивше југословенске републике Македоније*, бр. 39630/09, пресуда од 13. децембра 2012, § 191; ЕСЉП, *Ал-Нашири против Пољске*, бр. 28761/11, пресуда од 24. јула 2014, §§ 495-496). Органи Уједињених нација су, такође, уверени у значај права на истину. Према речима Генералног секретара УН-а, „право на истину подразумева свест о потпуној и комплетној истини о догађајима који су се одиграли, карактеристичним околностима везаних за њих и о учесницима у њима. У случају несталих лица... то такође подразумева право да се сазна судбина и пронађе жртва“ (видети Извештај Генералног секретара УН-а, *Нестала лица*, Документ УН-а А/67/267, 8. август 2012, § 5; видети

такође КЈП, Шедко и Бондаренко против Белорусије, Обавештење бр. 886/1999, разматрања од 3. априла 2003. године, § 10.2, СГПП/Ц/77/Д/886/1999; КЈП, *Меријам Филипе, Аугусте и Томас Санкара против Буркине Фасо*, Обавештење бр. 1159/2003, разматрања од 8. марта 2006, § 10.2, СГПП/Ц/86/Д/1159/2003; Комитет за људска права, Резолуције 9/11 и 12/12: Право на истину, 24. септембар 2008. и 12. октобар 2009. године; Преамбула и члан 24 (2) Конвенције о заштити свих људи од принудног нестанка, наведено у § 106 изнад; видети такође Извештај Специјалног извештача о унапређењу и заштити људских права и фундаменталних слобода као и борби против тероризма, г. Бена Емерсона, *Оквирни принципи за обезбеђивање одговорности јавних органа за неморално и систематско кршење људских права почињено у контексту иницијатива за борбу државе против тероризма*, документ УН-а, А/КЈП/22/52, 1. март 2013, § 23-26).

c) *Применљивост члана 2 на контекст Косова*

87. Комисија је свесна чињенице да је до нестанка гђице Добриле Петковић и нестанка и убиства г. Небојше Петковића дошло убрзо након распоређивања УНМИК-а на Косову непосредно након оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.
88. Са своје стране, СПГС не оспорава да је УНМИК имао обавезу да истражи овај предмет сходно члану 2 ЕКЈП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које се односе на косовски контекст и распоређивање УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у разматрање при процени питања да ли је ова истрага у сагласности са чланом 2 ЕКЈП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.
89. Комисија сматра да ово покреће два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.
90. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЈП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).

91. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 81 и случај ЕСЉП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „отежане безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скени и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 85, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда ЕСЉП од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда ЕСЉП од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; случај *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 80, при §§ 85-90, 309-320 и 326-330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 80, при §§ 180 и 210; случај *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда ЕСЉП од 8. децембра 2005, §§ 39-51).
92. Суд је признао да „када до смрти коју треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и [...] конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скени и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад при §164; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да „обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између осталих примера, ЕСЉП, случај *Каја против Турске*, наведен у § 78 изнад, при §§ 86-92; ЕСЉП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82-85; ЕСЉП [ВВ] *Танрикулу против Турске*, бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101-110, ЕКЉП 1999-IV; ЕСЉП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; ЕСЉП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у §§ 215-224; ЕСЉП *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).
93. Слично томе, КЉП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЉП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 76, при § 1; КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЉП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЉП, *Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија)*, 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).
94. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању

несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, довеле до тога да од кључног значаја буде да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут приписивања свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P. P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЈП од 4. децембра 2012, §§ 28-32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЈП [ВВ], *Саргсиан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и ЕСЈП [ВВ], *Чигаров и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када је Генерални секретар УН-а описао полицију и правосудни систем на Косову као системе који „добро функционишу“ и који су „одрживи“ (видети § 16 изнад).

95. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЈП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-Б). Комисија се стога слаже са СПГС-ом да природа и степен разматрања да ли ефикасност истраге испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће, у погледу сваког предмета, утврдити да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.

96. На крају, као одговор на примедбу СПГС-а да се члан 2 мора тумачити тако да се њиме не поставља немогућ или несразмеран терет на надлежне органе, било у контексту полицијских активности или у контексту приоритета и средстава, Комисија узима у обзир да је Европски суд установио да се управо конкретним чињеницама и контекстима мора мерити шта заправо представља немогућ и/или несразмеран терет (видети ЕСЈП, случај *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 81 горе у тексту, при § 70; *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, бр. 32457/04, пресуда од 27. новембра 2007, § 62).

d) *Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету*

97. Комисија напомиње да је од самог почетка обеју истрага било очигледних недостатака у њиховом спровођењу. Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 51 горе у тексту), Комисија подсећа

да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истрага са чланом 2 ЕКЈП само за период након 23. априла 2005. године, узимајући у обзир статус предмета тог датума (видети ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 81, при § 70). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области спровођења правде (видети § 18 изнад).

98. Комисија напомиње да је УНМИК, као што се види из истражних докумената, постао упознат са случајевима г. Небојше Петковића и гђице Добриле Петковић убрзо након њиховог нестанка 1999. године (у августу 1999. према ОЕБС-овим обрасцима о инциденту споменутих у §§ 27 и 40 изнад). Као што је СПГС потврдио, предмете несталих лица касније је отворио УНМИК-ов ЈНЛ под бројем ЈНЛ-овог предметног списка 1999-000108, односно 1999-000034.
99. Комисија напомиње да је 22. фебруара 2000. године, начелник ЈНЛ-а полиције УНМИК-а послао допис МКЦК-у, регионалним командантима полиције УНМИК-а и КФОР-у, у коме је навео да код полиције УНМИК-а није пронађена никаква евиденција како у вези са случајем г. Небојше Петковића, тако и у вези са случајем гђице Добриле Петковић, као ни о лицу које је поднело пријаву, вероватно зато што су њихови списи изгубљени (видети §§ 30 и 42 изнад). Сви одговори које је примила полиција УНМИК-а били су одрични, а нема назнака да је од КФОР-а примљен икакав одговор. Што се тиче МКЦК-а, никакав одговор се не налази у спису. Међутим, Комисија сматра да је УНМИК од МКЦК-а добио анте-мортем податке у погледу г. Небојше Петковића и гђице Добриле Петковић најкасније до октобра 2001. године (видети §§ 22 и 24 изнад). Вероватно након ЈНЛ-овог упита, предмете г. Небојше Петковића и гђице Добриле Петковић уписао је и ЦЈКИ полиције УНМИК-а, под бројевима предметних списка 2000-00093 и 2000-00090. Међутим, у спису нема назнака да је ЦЈКИ предузео икакав истражни корак, осим уписивања предмета.
100. Комисија напомиње да УНМИК-ов ЈНЛ наредних година (2001–2003) није предузео никакву радњу, изузев прикупљања доступних анте-мортем података о г. Небојши Петковићу и њиховог уноса у базу података ЈНЛ-а, као што је наведено у ЈНЛ-овом Извештају о наставку случаја споменутом у § 32 изнад. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као што је наведено у обрасцима за идентификацију жртве који се налазе у спису (видети §§ 28 и 41 изнад), у то време поседовао адресу и број телефона жалиоца у ужој Србији. Међутим, није учињен никакав напор да се жалилац контактира и да се од њега узме изјава. Поготово када је реч о случају г. Небојше Петковића, Комисија са забринутошћу напомиње да је, према наводима из горепомеутог Извештаја о наставку случаја, УНМИК-ов ЈНЛ 3. јануара 2001. прикупио информације на интернету да је КФОР пронашао његове посмртне остатке, али у спису нема назнаке да је предузета икаква радња да би се те информације потврдиле и да би се жалилац обавестио у складу с тим.
101. Комисија даље напомиње да је једини документовани истражни корак које су истражитељи накнадно предузели у овом периоду био једнодневна анте-мортем истрага коју је полиција УНМИК-а спровела у априлу 2004. по предметима г. Небојше

Петковића и гђице Добриле Петковић. Комисија констатује да су истражитељи потражили жалиоца на његовој ранијој адреси на Косову и да, чак и када су били обавештени да се он преселио у ужу Србију, нису предузели никакве кораке да га пронађу на његовој тамошњој адреси (адреса је већ била унета у образац за идентификацију жртве у погледу г. Небојше Петковића и гђице Добриле Петковић, а истражитељи су је игнорисали из необјашњених разлога). Током ове анте-мортем истраге, истражитељи су навели у извештају да ће контактирати МКЛН како би проверили да ли су чланови породице г. Небојше Петковића и гђице Добриле Петковић доставили узорке крви ради идентификације путем ДНК анализе. Међутим, насупрот ономе што СПГС тврди у својим коментарима, у спису нема назнака да је то заиста урађено у то време. Комисија такође напомиње да се у Извештају о анте-мортем истрази из априла 2004. године више не спомиње чињеница да су посмртни остаци г. Небојше Петковића пронађени.

102. Комисија такође напомиње да су неки истражни трагови били на располагању полицији УНМИК-а од почетка истраге. Што се тиче случаја г. Небојше Петковића, истражитељи су били обавештени о постојању потенцијалног сведока, г. Г. С. (који је последњи видео жртву, видети §§ 20, 27 и 34 изнад), и о томе да је г. Небојша Петковић можда нестао са свог радног места у Здравственом центру у Приштини. Међутим, у спису нема назнака да је полиција УНМИК-а начинила икакве напоре да пронађе и обави разговор са Г. С. или са сарадницима г. Небојше Петковића нити са било којим другим потенцијалним сведоцима. Што се тиче случаја гђице Добриле Петковић, истражитељи су обавештени да ју је једна комшиница наводно чула како вришти док су је отимали из њеног стана (видети §§ 23 и 40 изнад), али у спису се не види никакав покушај полиције да идентификује и пронађе њу или било које друге потенцијалне сведоке у стамбеној згради у којој је гђица Добрила Петковић становала. Комисија такође напомиње да није начињен никакав прави напор да се дође у контакт са жалиоцем на његовој адреси у ужој Србији да би се од њега узела изјава.
103. У погледу периода под њеном правном надлежношћу, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија напомиње да је након тог критичног датума настављен пропуст праћења неопходних истражних радњи, укључујући оне у почетној фази истраге. Следствено томе, нису решени недостаци који су постојали до тог датума. Тако је, у складу са настављеном обавезом спровођења истраге (видети изнад § 51), процена целокупне истраге доведена под период надлежности Комисије.
104. Што се тиче случаја г. Небојше Петковића, Комисија констатује да током овог периода није предузета ниједна истражна радња све док посмртни остаци које је МКТЈ пронашао 2000. године нису идентификовани на основу ДНК анализе, као и на основу поређења анте-мортем и пост-мортем података, као посмртни остаци г. Небојше Петковића у новембру/децембру 2006. године. Они су враћени жалиоцу у фебруару 2007. године.
105. Комисија прво напомиње да СПГС није изнео ниједно оправдање како би објаснио зашто је до идентификације г. Небојше Петковића дошло око шест година након што

су његови посмртни остаци првобитно пронађени. Друго, иако се идентификација г. Небојше Петковића и предаја његових посмртних остатака породици морају, сами по себи, сматрати постигнућем, Комисија подсећа да се процедурална обавеза из члана 2 није завршила проналажењем и идентификацијом његових посмртних остатака, нарочито због тога што су се на њима видели знаци насилне смрти. Пошто лица одговорна за отмицу и убиство нису била пронађена, УНМИК је имао обавезу да користи средства која су му на располагању како би редовно пратио напредак истраге да би био сигуран да није било превида и да су сви нови докази узети у разматрање и како би обавестио сроднике г. Небојше Петковића о току истраге.

106. У том погледу, Комисија напомиње да је полиција УНМИК-а у неколико наврата прегледала случај у октобру 2007. године. Међутим, ови прегледи су били далеко од адекватних. УНМИК-ов ЈИРЗ је прегледао случај 19. октобра 2007. и у децембру 2007. године, под бројем предметног списка 2005-00108 (овај нови предметни спис је највероватније отворен након што је жалилац поднео кривичну пријаву ОЈТ-у у Приштини 2005. године, као што је наведено у § 34 изнад) и поново неколико дана касније, 23. октобра 2007. године, под бр. предметног списка 2000-00093. Комисија напомиње да, по окончању ових прегледа, истражитељи нису схватили да су посмртни остаци Небојше Петковића у међувремену идентификовани. Случај је такође прегледао ЈНЛ, непрецизираног датума у октобру 2007. године, под бр. предметног списка 1999-000108. Овог пута су истражитељи који су вршили преглед напоменули да су посмртни остаци г. Небојше Петковића идентификовани и враћени његовој породици. Међутим, Комисија такође напомиње да није препоручена никаква радња како би се истрага наставила у циљу идентификације починилаца.
107. Што се тиче случаја гђице Добриле Петковић, Комисија напомиње да, током периода надлежности Комисије, апсолутно никаква радња није предузета нити је обављен преглед предмета. Комисија такође напомиње да се у спису не може наћи ниједан документ у коме је наведено да је истрага званично затворена. У том погледу, Комисија такође подсећа на СПГС-ов аргумент да је истрага највероватније „заустављена“ услед „недостатка информација или трагова који би омогућили даљу смислену истрагу“ (видети § 70 изнад). У том погледу, Комисија мора да напомене да у почетној фази скоро сваке истраге недостаје значајна количина информација. Проналажење неопходних информација како би се попуниле ове празнине представља главни циљ сваке истражне активности. Дакле, истражни органи не би требало да користе недостатак информација као аргумент да оправдају своју неактивност. Спис који је био доступан Комисији не приказује ниједну такву активност. Стога се чини да је, уместо да активно трага за информацијама и траговима, полиција УНМИК-а једноставно чекала да се додатне информације појаве саме од себе. У овој ситуацији, то је могло довести до губитка потенцијалних доказа (видети, на пример, ХРАП, предмет *П. С.*, бр. 48/09, мишљење од 31. октобра 2013, § 107).
108. У светлу горепоменутог, Комисија се не може сложити са СПГС-ом да су по предметима г. Небојше Петковића и гђице Добриле Петковић спроведене „продужене истраге“.

109. У оба случаја, очигледан изостанак било какве хитне реакције полиције УНМИК-а и било какве адекватне радње у каснијим фазама могао је указати починиоцима на то да надлежни органи нису могли, или нису били вољни, да истраже таква кривична дела. Такав став надлежних органа према најозбиљнијим злочинима у било ком друштву, а нарочито у околностима након сукоба, неминовно ствара културу некажњивости међу починиоцима злочина и може само да доведе до погоршања ситуације. Проблеми са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије, који су размотрени изнад, не оправдавају такву неактивност, било на почетку или касније.
110. Комисија је свесна чињенице да дужност спровођења истраге није прекршена једноставно због тога што истрага не производи задовољавајући резултат. Ипак, таква истрага мора да се спроведе на озбиљан начин и не сме да буде пука формалност. Комисија сматра да, узимајући у обзир околности из овог предмета, УНМИК није предузео све разумне кораке како би идентификовао починиоце и извео их пред лице правде. У том погледу, Комисија сматра да истрага није била одговарајућа и није била усклађена са захтевима брзине, експедитивности и ефикасности (видети § 81 изнад), као што то налаже члан 2 ЕКЈП.
111. Што се тиче захтева за јавни надзор, Комисија подсећа да члан 2 такође захтева укључивање блиског сродника жртве у истрагу у мери која је неопходна да се заштите његови или њени легитимни интереси.
112. Као што је приказано горе у тексту, у истражном спису нема назнака да је полиција УНМИК-а предузела било какав покушај да контактира жалиоца у погледу нестанка и убиства његовог сина и нестанка његове сестре. Комисија је већ напоменула да се из истражног списка види да је УНМИК-ов ЈНЛ у априлу 2004. године покушао да пронађе жалиоца на његовој некадашњој адреси на Косову. Рођак их је обавестио да се жалилац преселио у ужу Србију. Комисија је претходно напоменула да је ова информација већ била забележена у обрасцу за идентификацију жртве у погледу г. Небојше Петковића и гђице Добриле Петковић, у коме су били наведени адреса и број телефона жалиоца у ужој Србији. Међутим, у спису нема назнака да је полиција УНМИК-а уложила додатне напоре да контактира жалиоца, између осталог да би га обавестила о статусу истраге. Комисија дакле сматра да истрага уопште није била отворена за јавни надзор, како то налаже члан 2 ЕКЈП.
113. У светлу мана и недостатака који су горе описани, Комисија закључује да УНМИК није спровео ефикасну истрагу нестанка и убиства г. Небојше Петковића и нестанка гђице Добриле Петковић. У складу с тим, постојало је кршење процедуралног аспекта члана 2 ЕКЈП.

В. Наводно кршење члана 3 ЕКЈП

114. Што се тиче гђице Добриле Петковић, која се и даље води као нестала, Комисија сматра да се жалилац позива, у суштини, на повреду права на забрану нечовечног или понижавајућег поступања, загарантованог чланом 3 ЕКЈП.

1. Опсег разматрања Комисије

115. Комисија ће размотрити наводе сходно члану 3 ЕКЉП, примењујући исти опсег разматрања који је предвиђен чланом 2 (видети §§ 46 - 51 горе у тексту).
116. Комисија подсећа да је Европски суд за људска права закључио у много наврата да ситуација принудног нестанка покреће повреду члана 3 у погледу блиских сродника жртве. Суд наглашава да, у вези са чланом 3, „суштина те повреде не лежи толико у чињеници да је члан породице 'нестао', већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. ЕСЉП (ВВ), *Чакићи против Турске*, бр. 23657/94, пресуда од 8. јула 1999, § 98, *ЕКЉП*, 1999-IV; ЕСЉП (ВВ), *Кипар против Турске*, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 156, *ЕКЉП*, 2001-IV; ЕСЉП, *Орхан против Турске*, бр. 25656/94, пресуда од 18. јуна 2002, § 358; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, наведен изнад у § 91, при § 139; ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 81, при § 74; ЕСЉП, *Алпату Исраилова против Русије*, бр. 15438/05, пресуда од 14. марта 2013, § 69; видети такође ХРАП, *Здравковић*, бр. 46/08, одлука од 17. априла 2009, § 41). „Сродник може тврдити да је жртва понашања надлежних органа посебно у погледу тих реакција и ставова“ (видети, између осталог, случај Ер и остали против Турске, бр. предмета 23016/04, пресуда ЕСЉП од 31. јула 2012, § 94).
117. На крају, када се ради о душевној патњи изазваној реакцијама надлежних органа на нестанак, наводна повреда је у супротности са материјалним елементом члана 3 ЕКЉП, а не процедуралним елементом, као што је случај у погледу члана 2 (ЕСЉП, *Гелажев против Русије*, бр. 20216/07, пресуда од 15. јула 2010, §§ 147-148).

2. Поднесци страна

118. Жалилац наводи да су недостатак информација и неизвесност у погледу нестанка гђице Добриле Петковић, нарочито због пропуста УНМИК-а да ваљано истражи њен нестанак, проузроковали душевну патњу њему и његовој породици.
119. Коментаришући овај део жалбе, СПГС одбацује тврдње. СПГС наводи да је за душевну бол и патњу које је жалилац претрпео „назначено да су настали као последица наводне повреде људских права коју је претрпела гђица Добрила Петковић“, али не постоје изричито наводи да је одговор УНМИК-а на њен нестанак проузроковао тај страх и патњу.
120. СПГС стога тврди да је жалба сходно члану 3 „очигледно неоснована“.

3. Процена Комисије

а) Општа начела која се тичу обавезе сходно члану 3

121. Као и члан 2, члан 3 ЕКЉП обухвата једну од основних вредности у демократским друштвима (ЕСЉП, *Талат Тене против Турске*, бр. 31247/96, од 21. децембра 2004, §

- 47; ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, ЕКЉП, 2004-VII, § 424). Као што то потврђује апсолутни карактер који члан 15 § 2 ЕКЉП даје забрани мучења и нечовечног и понижавајућег поступања, та забрана се примењује чак и у најтежим околностима.
122. Наводећи општа начела применљива на ситуације у којима је наводно дошло до кршења обавезе сходно члану 3 ЕКЉП, Комисија напомиње да феномен нестанка представља сложен облик кршења људских права који се мора разумети и са којим се мора суочити на интегралан начин (видети случај ИАСЉП, *Веласкез-Родригез против Хондураса*, наведен изнад у § 77, при § 150).
123. Комисија примећује да се обавеза сходно члану 3 ЕКЉП разликује од процедуралне обавезе надлежних органа сходно члану 2. Док се потоњом од надлежних органа захтева да предузму одређене правне радње које могу довести до идентификације и кажњавања одговорних лица, прва поменута обавеза је општија, више је хуманитарног карактера и односи се на реакцију надлежних органа на патњу сродника лица која су нестала или су убијена.
124. КЉП такође препознаје нестанке као озбиљно кршење људских права. У својој одлуци од 21. јула 1983. године, у предмету *Квинтерос против Уругваја*, Комитет је навео да нестани представљају озбиљна кршења права сродника несталог лица, који пате услед душевног бола који траје све док траје неизвесност у погледу судбине њихових вољених, често и више година (видети КЉП, Саопштење бр. 107/1981, УН док. СГПП/Ц/ОП/2 при 138 (1990), § 14). Поред тога, у својој одлуци од 15. јула 1994. у предмету *Мохика против Доминиканске Републике*, КЉП је сматрао да је „нестанак лица нераскидиво повезан са поступањем које представља повреду члана 7 [Споразума]“, којим се такође забрањује мучење, нечовечно или понижавајуће поступање и кажњавање (видети КЉП, Саопштење бр. 449/1991, УН док. СГПП/Ц/51/Д/449/1991 (1994), § 5.7).
125. По питању тога да ли се чланови породице нестале особе могу сматрати жртвама поступања које је супротно члану 3 ЕКЉП, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права и на своју сопствену судску праксу. Европски суд прихвата такву могућност, што зависи од постојања „нарочитих чинилаца који доводе до тога да патња коју преживљава [члан породице] добије димензију и одлике различите од емоционалне туге каква се може сматрати неизбежном код особа које су у сродству са жртвом тешког кршења људских права“. Суд даље сматра да „у пресудне елементе спадају непосредност крвног сродства, конкретне околности везане за породични однос, мера у којој је члан породице био сведок предметних догађаја, ангажованост члана породице у покушају да прикупи информације о несталој особи и начин на који су надлежни органи одговорили на такво распитивање“ (видети ЕСЉП, *Басајева и остали против Русије*, бр. 15441/05 и 20731/04, пресуда од 28. маја 2009, § 159; ЕСЉП, случај *Ер и остали против Турске*, наведен изнад у § 116, при § 94).
126. Комисија напомиње да, при процени емоционалне патње жртава, Европски суд такође

разматра следеће околности: трајање самог нестанка и периода током којег није било информација о судбини несталога лица и истражи коју воде надлежни органи; изостанак било какве „смилене“ акције надлежних органа, упркос чињеници да су им се жалиоци обратили како би пријавили нестанак свог сродника и поделили са њима информације које имају; изостанак могућег објашњења или информација о судбини несталога сродника упркос личним или писменим упитима упућеним званичним органима (видети, између осталих предмета, ЕСЈП, *Ер и остали против Турске*, наведен изнад, § 96; ЕСЈП, *Османоглу против Турске*, бр. 48804/99, пресуда од 24. јануара 2008, § 97). Други фактор који доводи до утврђивања повреде члана 3 ЕКЈП јесте континуирана природа психолошке патње сродника жртве нестанка (ЕСЈП, *Салаков и Ислијамова против Украјине*, бр. 28005/08, пресуда од 14. марта 2013. године, § 201).

127. КЈП је такође разматрао то питање и препознао чланове породица несталих лица као жртве повреде члана 7 Споразума: родитеље (*Бушерф против Алжира*, Саопштење бр. 1196/2003, разматрања од 30. марта 2006, § 9.7, СГПП/Ц/86/Д/1196/2003), децу (*Зарзи против Алжира*, Саопштење бр. 1780/2008, разматрања од 22. марта 2011, § 7.6, СГПП/Ц/101/Д/1780/2008), браћу и сестре (*Ал-Абани против Либијске Арапске Цамахирије*, Саопштење бр. 1640/2007, разматрања од 26. јула 2010, § 7.5, СГПП/Ц/99/Д/1640/2007), супружнике (*Бусруал против Алжира*, Саопштење бр. 992/2001, разматрања од 30. марта 2006, § 9.8, СГПП/Ц/86/Д/992/2001) и тетке/тече, ујне/ујаке и стрине/стричеве (*Беназиза против Алжира*, разматрања од 26. јула 2010, § 9.4, СГПП/Ц/99/Д/1588/2007) (*Башаша против Либијске Арапске Цамахирије*, разматрања од 20. октобра 2010, § 7.2, СГПП/Ц/100/Д/1776/2008). Комитет оправдава овако широко разумевање статуса жртве због патње и бола који су начињени члановима породица нестанком особе, који су често појачани недовољним напорима надлежних органа да истраже нестанак како би установили судбину жртве и извели починиоце пред лице правде (*Абуседра против Либијске Арапске Цамахирије*, Саопштење бр. 1751/2008, разматрања од 25. октобра 2010, § 7.5, СГПП/Ц/100/Д/1751/2008). У случају *Амиров против Руске Федерације*, Комитет је приметио да „без жеље да наведе све околности индиректног стварања жртава, Комитет сматра да пропусти државе као стране која је одговорна за спровођење обавеза истраживања и разјашњавања околности злочина који је претрпела директна жртва обично може представљати фактор. Додатни фактори могу бити неопходни. У овом случају, Комитет напомиње ужасне услове у којима је аутор пронашао осакаћене посмртне остатке своје супруге (...), након одуговлачених, спорадичних мера које су предузете како би се истражиле околности које су довеле до горепомнутих закључака о постојању повреда чланова 6 и 7, тумачених заједно са чланом 2, ставом 3. Комитет сматра да, узете у обзир заједно, околности захтевају да Комитет закључи да су и права аутора сходно члану 7 такође прекршена“ (видети КЈП, *Амиров против Руске Федерације*, наведено у § 93 изнад, при § 11.7).

128. Комисија такође узима у обзир чињеницу да, према наводима Европског суда, анализа реакције надлежних органа не треба да се ограничи ни на какве конкретне манифестације ставова тих органа, изоловане инциденте, нити на процедуралне чинове; насупрот томе, по мишљењу Суда, процена начина на који су надлежни

органи тужене Државе реаговали на упите подносиоца жалбе треба да буде глобална и континуирана (видети ЕСЉП, *Аџиш против Турске*, бр. 7050/05, пресуда од 1. фебруара 2011, § 45).

129. У том погледу, Европски суд је мишљења да би закључци из процедуралног проширења члана 2 такође били од директне важности при разматрању постојања кршења члана 3 (видети ЕСЉП, *Басајева и остали против Русије*, наведен изнад у § 125, при § 109; ЕСЉП, *Гелајевиј против Русије*, наведен изнад у § 117, при § 147; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, наведен изнад у § 92, при § 140).
130. Комисија примећује да је Европски суд већ установио повреде члана 3 ЕКЉП у погледу нестанака где је закључено да је сама Држава одговорна за отмицу (видети ЕСЉП, *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда од 9. новембра 2006, §§ 117-118; ЕСЉП, *Кукајев против Русије*, бр. 29361/02, пресуда од 15. новембра 2007, §§ 107-110). Међутим, супротно томе, у случају који Комисија разматра, УНМИК ни на који начин није умешан у сам нестанак и не може се сматрати одговорним за душевну патњу подносиоца жалбе која јој је узрокована почињеним злочином.
131. Комисија узима у обзир да је, у изостанку закључка о одговорности Државе за нестанак, Европски суд пресудио да није убеђен да је понашање надлежних органа, иако немарно у довољној мери да представља кршење члана 2 у његовом процедуралном аспекту, могло само по себи изазвати душевну патњу подносиоца жалбе већу од минималног нивоа јачине који је неопходан да би се сматрало да поступање лежи унутар опсега члана 3 (видети, између осталих случајева, ЕСЉП, *Товсултанова против Русије*, бр. 26974/06, пресуда од 17. јуна 2010, § 104; ЕСЉП, *Шафијева против Русије*, бр. 49379/09, пресуда од 3. маја 2012, § 103).
- б) *Применљивост члана 3 на контекст Косова*
132. У погледу применљивости горенаведених стандарда на контекст Косова, Комисија се прво позива на своје разматрање истог питања у вези са чланом 2, наведено горе у тексту (видети §§ 87–96 горе у тексту).
133. Комисија понавља да један функционалан систем за спровођење закона треба да узме у обзир заштиту потреба жртава и сведока, као и да размотри посебну рањивост расељених лица у ситуацијама након сукоба. Комисија је већ размотрила чињеницу да је Генерални секретар УН-а 2003. године описао систем полиције и правде на Косову као систем који „добро функционише“ и који је „одржив“ (видети § 16 горе у тексту).
134. Комисија поново напомиње да неће размотрити релевантну праксу нити наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у односу на њихову конкретну примену на дотичну жалбу, узимајући у обзир конкретне околности случаја.
135. Из тих разлога, Комисија сматра да мора да установи, у вези са сваким случајем, да ли би став и реакције УНМИК-ових органа на сам нестанак и на захтевање информација

од стране жалилаца у вези са судбином њихових сродника и кривичном истрагом представљали повреду обавезе сходно члану 3, имајући у виду реалну ситуацију на Косову у релевантно време.

с) *Усаглашеност са чланом 3 у овом предмету*

136. У оквиру ових догађаја, Комисија у овом случају примећује одређен број фактора који, узети заједно у разматрање, покрећу питање повреде члана 3 ЕКЈП.
137. Комисија напомиње блискост породичних веза између жалиоца и гђице Добриле Петковић, с обзиром на то да је она његова сестра.
138. Комисија подсећа на пропуст установљен горе у тексту у вези са процедуралном обавезом члана 2, упркос чињеници да је полиција УНМИК-а од самог почетка имала на располагању минимум информација потребних за спровођење истраге. С тим у вези, Комисија понавља да, са становишта члана 3, она може да разматра реакције и ставове УНМИК-а у односу на жалиоца у целини.
139. Комисија подсећа да, према наводима из списка који је доставио УНМИК, није било контакта између жалиоца и полиције УНМИК-а, након што јој је случај гђице Добриле Петковић пријављен (видети § 112 изнад). Изгледа да током трајања истраге ни од жалиоца ни од других чланова породице није узета изјава сведока и у спису нема доказа да су они били контактирани како би били обавештени о напретку истраге. Комисија напомиње да је, два месеца након нестанка гђице Добриле Петковић, жалилац службеницима ОЕБС-а већ изразио бес и фрустрацију због тога што од полиције УНМИК-а није добио повратне информације о истрази (видети § 40 изнад).
140. Изводећи закључке из пропуста УНМИК-а да пружи могуће објашњење за пропуст да ваљано обавештава жалиоца, Комисија сматра да је ова ситуација, која се наставила током периода временске надлежности Комисије, изазвала озбиљну неизвесност код жалиоца и његове породице у вези са судбином гђице Добриле Петковић и статусом истраге. Додатну тежину мора имати чињеница да гђица Добрила Петковић никада није пронађена.
141. У светлу горенаведеног, Комисија закључује да је жалилац трпео тешку патњу и бол током продуженог и дуготрајног временског периода због начина на који су се органи УНМИК-а бавили случајем и због немогућности да сазна шта се десило са његовом сестром. У том погледу је очигледно да, у било којој ситуацији, бол брата који мора да живи у неизвесности у вези са судбином блиског члана породице мора бити неподношљив.
142. Из горенаведених разлога, Комисија закључује да је УНМИК својим понашањем допринео патњи и душевном болу жалиоца, чиме је дошло до кршења члана 3 ЕКЈП.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

143. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.
144. Комисија напомиње да принудни нестанци и самоволне егзекуције представљају озбиљна кршења људских права која се морају истражити и судски процесуирати под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као територијална управа на Косову од 1999. године до 2008. године, имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично гони лица одговорна за убиства, отмице и нестанке у околностима опасним по живот. Његов пропуст да то учини представља даље озбиљно кршење права жртве и њених сродника, поготово права на утврђивање чињеница.
145. Комисија истиче забринутост самог СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достигну.
146. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице истог. Међутим, као што је Комисија претходно напоменула (видети § 18), одговорност УНМИК-а по питању спровођења правде на Косову завршила се 9. децембра 2008. године. Као последица тога, УНМИК више није у позицији да предузима мере које ће имати директан утицај на истраге које су још увек на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или домаћим надлежним органима. Такође, након проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.
147. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалиоца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, наведен у § 121 изнад, при ; ЕСЉП, *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010, § 171; ЕСЉП [ВВ], *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012, § 109), мора тежити томе да, уз сва дипломатска средства која су му доступна у односу на надлежне косовске органе, добије уверавања да ће истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним

чланом 2, да ће се утврдити околности везане за нестанак и убиство г. Небојше Петковића и нестанак гђице Добриле Петковић и да ће починиоци бити изведени пред лице правде. Жалилац и/или други блиски сродници треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно;

- Јавно призна, у разумном временском року, одговорност за пропуст УНМИК-а да адекватно истражи нестанак и убиство г. Небојше Петковића и нестанак гђице Добриле Петковић, као и за душевну патњу и бол које је жалилац касније трпео због настављеног нестанка гђице Добриле Петковић, и јавно се извини жалиоцу и његовој породици с тим у вези;

- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде жалиоцу за моралну штету коју је претрпео због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу, као и за патњу и душевни бол које је жалилац претрпео услед понашања УНМИК-а у вези са случајем гђице Добриле Петковић.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (А/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;

- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање;

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА МАТЕРИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 3 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА У ПОГЛЕДУ ЖАЛБЕ ВЕЗАНЕ ЗА ГЃИЦУ ДОБРИЛУ ПЕТКОВИЋ;

3. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:

- a. ТРАЖИ ОД НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА НЕСТАНКОМ И УБИСТВОМ Г. НЕБОЈШЕ ПЕТКОВИЋА И НЕСТАНКОМ ГЃИЦЕ ДОБРИЛЕ ПЕТКОВИЋ НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;**
- b. ЈАВНО ПРИЗНА ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА НЕСТАНКОМ И УБИСТВОМ Г. НЕБОЈШЕ ПЕТКОВИЋА И НЕСТАНКОМ ГЃИЦЕ ДОБРИЛЕ ПЕТКОВИЋ, КАО И ЗА БОЛ И ДУШЕВНУ ПАТЊУ КОЈЕ ЈЕ ЖАЛИЛАЦ ТРПЕО УСЛЕД НЕСТАНКА ГЃИЦЕ ДОБРИЛЕ ПЕТКОВИЋ И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦУ;**
- c. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦУ ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ У ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ ПОВРЕДАМА ЧЛАНА 2 И ЧЛАНА 3 ЕКЉП;**
- d. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**
- e. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
- f. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦА И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј Антонов
Извршни службеник

Марек Новицки
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

ЦЖКИ – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
БЈРМ – Бивша југословенска република Македонија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ГШ – Главни штаб
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
МПС – Међународни полицијски службеник
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СИЈ – Специјална истражна јединица безбедности УНМИК-а
СТРК – Специјално тужилаштво Косова
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина